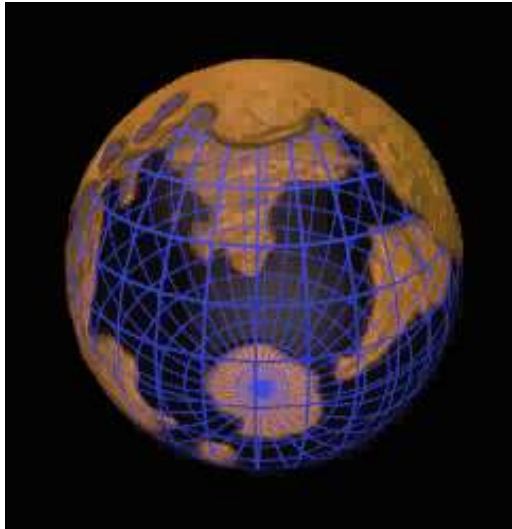

1. Podjetniška perspektiva

- Mesto in vloga podjetnika in podjetništva v teoriji
- Klasično in sodobno razumevanje podjetništva
- Podjetništvo v novi ekonomiji
- Podjetništvo v Sloveniji

Vsebina

Vsebina poglavja

- Kaj je podjetništvo?
- Kakšno mesto ima podjetništvo v ekonomski in poslovno-organizacijski znanosti?
- Kako razumejo podjetništvo klasični ekonomisti?
- Kakšne so sodobne teorije o podjetništvu?
- Kakšna je ekonomska vloga podjetništva v svetu?
- Kako bi umestili podjetništvo v druge znanosti?
- Kakšno je razmerje podjetništva do sociologije, psihologije in drugih znanosti?
- Kakšen je bil razvoj podjetništva v Sloveniji?

Pomen pojma PODJETNIŠTVO

- V vsakdanjem življenju:
 - aktivnosti, ki jih posamezniki ali skupine izvajajo za zadovoljevanje tržnih potreb in s katerimi si ob osebnem prevzemanju tveganja prizadevajo doseči čim večji finančni uspeh
- V Slovarju slovenskega knjižnega jezika:
 - prizadevanje za dosego čim večjega finančnega uspeha ob tveganju

Uvodna opredelitev pojmov

- Podjetniški proces
 - sklop aktivnosti, ki zajema prepoznavanje in ustvarjanje podjetniških priložnosti, razvoja vizije ter vzpostavitve organizacije za njihovo uresničenje
- Podjetniški podjem
 - posel oziroma podjetje v njegovi vsebini in ne v njegovi pravni obliki oziroma pojavnosti

Pomen podjetništva

- Z makroekonomskega vidika
 - je podjetništvo pomemben dejavnik makroekonomske politike, ustvarjanja novih delovnih mest in splošnega družbenega napredka
- Z mikroekonomskega vidika
 - je podjetništvo zadovoljevanje potreb trga, t.j. iskanje tržnega ravnovesja med ponudbo in povpraševanjem po izdelkih in storitvah

Stara in nova šola podjetništva

<i>Stara šola podjetništva</i>	<i>Nova šola podjetništva</i>
Ne razmišljaj preveč o podjetju, poslu. Naredi, skoči!	Uspešni podjetniki so kritični misleci, inovativni in ustvarjalni ter akcijsko usmerjeni.
Najdi poslovno priložnost! Ni toliko pomembno, kakšna je, pomembno je, da si dovolj vztrajen in jo uresničiš.	Potrebne so tudi podjetniške izkušnje. Gradi in zaupaj vanje! Spoznaj izkušnje panoge in tehnologijo!
Počakaj do svojega petintridesetega leta!	Vsaka leta so prava. Izkušnje učijo, da je bolje začeti konec dvajsetih, v začetku tridesetih let.
Najprej naredi podroben poslovni načrt, potem se loti posla!	Naredi kreativno predštudijo, preračunaj stroške in izmeri trg! Poslovnega načrta se loti skupaj z ustanovitvenim timom, vendar s poslom ne čakaj!
Usmerjenost na ustanovitev podjetja pred pričetkom podjetja.	Podjetništvo je kariera, ponavadi sestavljena iz vrste podjetij. Ustanovitev podjetja je tehnično-pravno vprašanje, pomembnejše je najstajajoči posel znati voditi.
Etični in moralni vidiki podjetništva so manj pomembni, niso bistveni element.	Vprašanja podjetniške etike in morale so bistvena vprašanja dolgoročne uspešnosti podjetnika in ne morejo biti izvzeta ali obstranska.
Podjetniški uspeh je posledica potrebnega in zadostnega pogoja: pravih podjetniških lastnosti in potez.	Podjetniški uspeh je rezultat kombinacije človeških in podjetniških pogojev ter pogojev okolja. Ne le znanje o stvareh, predvsem znanje o ljudeh.

Vloge podjetnika v zgodovini ekonomske misli

- Podjetnik je oseba, ki prevzema tveganje povezano z negotovostjo.
- Podjetnik je oseba, ki zagotavlja finančni kapital.
- Podjetnik je inovator.
- Podjetnik je tisti, ki odloča.
- Podjetnik je gospodarski voditelj.
- Podjetnik je manager ali superintendent.
- Podjetnik je organizator in usklajevalec ekonomskih virov.
- Podjetnik je lastnik podjetja.
- Podjetnik je tisti, ki zaposluje proizvodne vire.
- Podjetnik je tisti, ki sklepa pogodbe.
- Podjetnik je tisti, ki presoja.
- Podjetnik je alokator proizvodnih virov med različne alternativne uporabe.

Klasične definicije podjetnika

Avtor	Definicija podjetnika
Richard Cantillon (1680-1734)	Podjetnik je vsak, ki prejema negotove prejeme
Jean-Baptiste Say (1767-1832)	Podjetnik je usklajevalec proizvodnega procesa
Joseph Alois Schumpeter (1883-1950)	Podjetnik je inovator
Frank Knight (1885-1972)	Podjetnik je usmerjevalec ekonomskih aktivnosti, ki bolje kot ostali ljudje ocenjuje negotovost in prevzema odgovornost za točnost svoje ocene
Israel Kirzner (1824-1911)	Podjetnik je posameznik, ki je izredno pozoren in zato sposoben spoznati in izkoristiti priložnosti, ki so ostale neopažene
Harvey Leibenstein (1922-1994)	Podjetnik je povezovalc različnih trgov, ki kompletira inpute in zapolnjuje tržne razkorake
Theodore Schultz (1902-1998)	Podjetnik je posameznik, ki se odzove na spremembe v ekonomskih pogojih, in z realociranjem virov, s katerimi razpolaga, prispeva k odpravljanju neravnovesnega stanja
William Baumol (1922-)	Podjetnik je oseba, ki v odvisnosti od pravil igre v delovni družbi usmerja svoje podjetniške sposobnosti v produktivno, neproduktivno ali destruktivno podjetništvo

David Birch: Mala podjetja so motor gospodarske rasti

- Podjetniki
 - so ustvarjalci narodnega bogastva z uvajanjem inovacij
 - so glavno gonilo gospodarske rasti in ustvarjalci novih delovnih mest
 - zagotavljajo mehanizem distribucije bogastva, ki temelji na inovaciji, trdem delu in prevzemanju rizika

Poslovni svet 21. stoletja

1 slon

1000 gazel

100000 miši

Doba
dinamičnega podjetništva?

Kaj pa levi?

David Birch:

Sloni, miške in gazele

- Tri skupine podjetij
 - sloni (velika, močna, toga, stara)
 - miške (majhna, z visoko stopnjo reprodukcije)
 - gazele (majhna z izrednim potencialom rasti)
- Gazele imenujemo tudi dinamična podjetja, njene lastnike pa dinamične podjetnike
 - kljub relativno majhnemu številu jim je moč pripisati skoraj celotno rast zaposlenosti

Pogledi na podjetnika in podjetniške procese

- KAJ se dogaja v gospodarstvu, ko podjetniki opravljajo svojo funkcijo (učinek podjetništva na delovaje ekonomskega sistema)
- ZAKAJ podjetniki opravljajo podjetniške aktivnosti (podjetnik s svojimi izkušnjami, motivacijo, cilji, vrednotami, idejami)
- KAKO podjetniki opravljajo podjetniške aktivnosti (pristopi k upravljanju)

Pristopi k preučevanju podjetništva

- MAKRO pristop
 - usmerjen v okolje - zunanje dejavnike
- MIKRO pristop
 - usmerjen v podjetnika - notranje dejavnike

Mikro pristopi k preučevanju podjetnika

Šola podjetništva	Pozornost usmerjena na:	Definicija podjetnika
Karizmatična šola podjetništva	ugotavljanje osebnostnih značilnosti podjetnikov	Podjetniki so izjemno sposobni, predvsem pa ambiciozni posamezniki
Psihološka šola podjetništva	ugotavljanje osebnostnih značilnosti podjetnikov	Podjetniki so "rojeni", odlikuje jih sistem vrednot in sposobnost prevzemanja tveganja
Klasična šola podjetništva	prepoznavanje podjetniških priložnosti	Podjetniki so inovatorji s sposobnostjo prevzemanja tveganja in sprejemanja odločitev v negotovih situacijah
Menedžerska šola podjetništva	podjetniško vedenje in vodenje	Podjetnika odlikuje izredna sposobnost prepoznavanja priložnosti, ki jih zna z bogatim menedžerskim znanjem in izkušnjami tudi izkoristiti
Voditeljska šola podjetništva	podjetniško vedenje in vodenje	Podjetnik je vizionar, dober mentor in vodja (leader), več v komuniciranju in manipuliranju z ljudmi
Notranjepodjetniška šola podjetništva	podjetniško presojanje in prilagajanje	Podjetniki so lahko tudi zaposleni v podjetju, ki se pri svojem delu vedejo podjetniško – izkoriščajo prepoznane podjetniške priložnosti

Podjetniki igrajo pomembno vlogo v družbi, saj:

- ustanavljajo podjetja, ki potrošnike oskrbujejo z izboljšanimi izdelki in storitvami
- odkrivajo nove prodajne poti za izdelke in storitve
- tekmujejo s konkurenco (kakovost, cena)
- ustvarjajo nova delovna mesta
- prispevajo h gospodarski rasti
- z inovacijami ustvarjajo priložnosti tudi za druge

Kdo je torej podjetnik?

Podjetnik je inovator, razvijalec in uresničevalec, ki je sposoben prepoznati ali vzbuditi tržno potrebo in na njeni osnovi z razvojem izvedljive in tržno zanimive podjetniške ideje ustvariti podjetniško priložnost. Z vzpostavitvijo organizacije in z vložkom časa, naporov, denarja in spretnosti v podjetniški podjem ustvarja dodano vrednost. Pri tem prevzema tveganje na konkurenčnih trgih in v primeru uspeha požanje nagrado

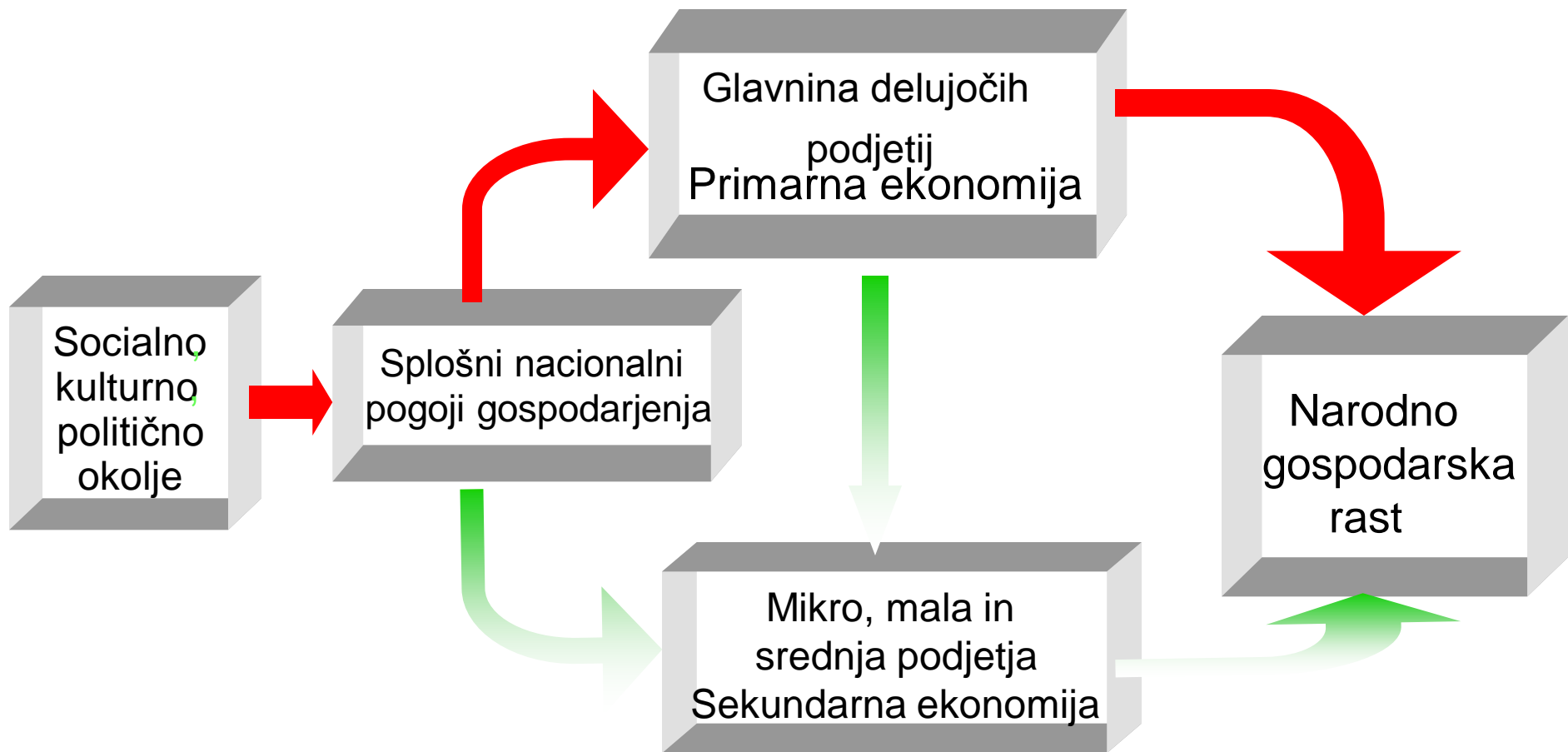
Teorije podjetništva

- Behavioristična teorija (uspešen je tisti podjetnik, čigar podjetje posluje neprekinjeno vsaj 5 let)
- Teorija okolja (v podjetništvu so uspešnejši tisti, ki prihajajo iz družinskega podjetniškega okolja)
- Sociološka teorija (podjetništvo pospešujejo družbene deviacije, migracije, spodbude, blagostanje, razslojevanje)

Delitev podjetij po velikosti

- mikro (do 9 zaposlenih)
- mala (od 10 do 49 zaposlenih)
- srednja (od 50 do 249 zaposlenih)
- velika (250 in več zaposlenih)

Klasični model rasti narodnega gospodarstva

Model podjetniškega procesa in narodne gospodarske rasti

Obdobja v zgodovini slovenskega podjetništva:

- cehovstvo in manufakture v obdobju med 16. in 18. stoletjem
- razgibano 19. stoletje
- obdobje pred 1. svetovno vojno
- čas med obema vojnama
- obdobje socializma
- obdobje tranzicije

Cehovstvo in manufakture med 16. in 18. stoletjem

- živilska (mlinarji, mesarji, peki)
- oblačilna (krojači, usnjarji, čevljarji, tkalci, suknarji, suknotržci, klobučarji, odejarji)
- kovaško-kovinarska (kovači, žebljarji, nožarji, kotlarji, kleparji, zvonarji, zlatarji)
- gradbena (zidarji, kamnoseki, pečarji)
- lesna (mizarji, tesarji, sodarji, kolarji, obročarji, izdelovalci košar)
- ladjedelska (marangoni, kalafati)

Razgibano 19. stoletje

- Odprava fevdalizma z zemljiško odvezo 1848 je ustvarila veliko priložnosti v trgovanju z zemljo
- Posamezniki so dobičke iz špekulacij z zemljo usmerili v ustanovitev podjetij
 - Ivan Kozler (Pivovarna Union)
 - Miha Stare (Mengeška opekarna)
 - Ivan Medic (Labod iz Novega mesta)
- Ustanovljene so bile številne finančne ustanove (Kranjska hranilnica, Ljubljanska kreditna banka)

Obdobje pred 1. svetovno vojno

- Pojavljati se pričnejo prvi večji industrijski obrati, med katerimi so nekateri pomembni tudi v svetovnem merilu
 - Rudnik antimona v Trbovljah
 - Tovarna krede v Celju
 - Suknarna v Mostah pri Žirovnici
 - Tovarna usnja Baumann v Slovenskih konjicah

Čas med obema vojnama (1)

- Z razpadom Avstro-ogrske in vključitvijo slovenskega ozemlja v Kraljevino Jugoslavijo, je prišlo do zastoja v gospodarstvu
- Vodilne panoge so bile
 - rudarstvo (premog, svinec v Mežici, živo srebro v Idriji)
 - Železarstvo (Kranjska industrijska družba)
 - Kovinarska industrija (A. Westen – zdaj Emo Celje, Saturnus Ljubljana, Titan Kamnik)

Čas med obema vojnama (2)

- tekstilna industrija (predilnica v Tržiču, tkalnica v Preboldu, Induplati Jarše, Metka Mozirje)
- čevljarstvo (Peko Tržič, Brata Naglič Žiri)
- papir in celuloza (Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode)
- kemična industrija (Tovarna umetnih gnojil Ruše)
- gradbeništvo
- živilska industrija (Pivovarna Union, Tovarna cikorije – kasneje Kolinska)

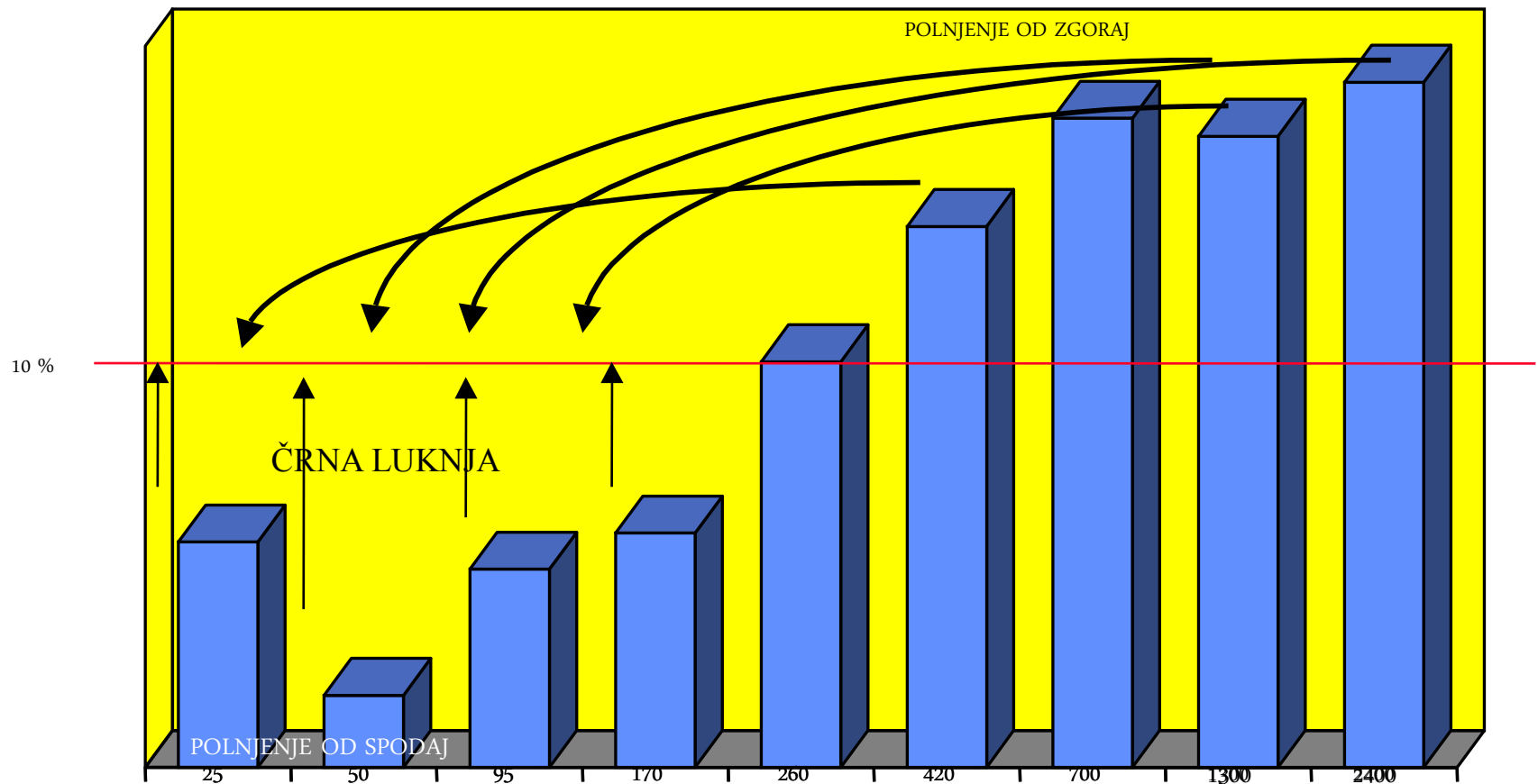
Obdobje socializma

- Po letu 1945 praktično ni bilo več zasebne iniciative v kapitalnem smislu
- V obdobju liberalizacije po letu 1952 je veliko majhnih podjetij in delavnic močno zraslo
- Po letu 1965 je v boju proti tehnokratizaciji veliko uspešnih direktorjev izgubilo delovno mesto
- Prestrukturiranje v OZD po letu 1974 je močno zavrlo razmah podjetništva

Obdobje tranzicije

- Zakon o podjetjih (1988) je dovolil zasebni kapital v podjetjih
- Zakon o razvoju malega gospodarstva (1991) je dal pravno osnovo za razvoj podjetništva v RS
- Privatizacija ni prinesla zelenih učinkov na razmah podjetništva
- Zakon o gospodarskih družbah (1993) in Obrtni zakon (1994) sta prinesla veliko novosti v organizacijo in poslovanje

Socialistična črna luknja (Slovenija 1982)

Vir: Vahčič, Petrin, 1982
Thursday, March 28,
2013

ŠTEVILO DELAVCEV V PODJETJIH DOLOČENE VELIKOSTI

Novi podjetniški val v Sloveniji

